

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 177/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti Miestneho združenia majiteľov lesov a pasienok, Pozemkového spoločenstva T., zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Miestneho združenia majiteľov lesov a pasienok, Pozemkového spoločenstva T., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Miestnemu združeniu majiteľov lesov a pasienok, Pozemkovému spoločenstvu T., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť Miestnemu združeniu majiteľov lesov a pasienok, Pozemkovému spoločenstvu T., trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. H. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júla 2005 doručená sťažnosť Miestneho združenia majiteľov lesov a pasienok, Pozemkového spoločenstva T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94.

Predmetom označeného konania je zaplatenie peňažnej sumy 161 000 Sk s prísl. sťažovateľovi od jeho dvoch dlžníkov z titulu nedoplatku nájomného za prenájom nehnuteľností – pozemkov v obci T., ktoré mali prenajaté od sťažovateľa na základe nájomnej zmluvy z 27. marca 1993; nájomné zaplatili len za prvý polrok 1993, avšak za druhý polrok 1993 a za rok 1994 ho neuhradili. Sťažovateľ preto podal 10. augusta 1994 žalobu na okresnom súde o zaplatenie dlžnej peňažnej sumy; svoju žalobu upresnil 5. apríla 1995. Konanie bolo 24. augusta 1995 prerušené, a to do právoplatného skončenia konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vedeného na Okresnom súde Košice – okolie pod sp. zn. 11 C 390/94; toto konanie bolo právoplatne skončené 18. júla 2003. Po tomto

dátume napriek opakovaným urgenciám sťažovateľa v rokoch 2003 až 2005 okresný súd podľa vyjadrenia sťažovateľa nevykonal žiaden relevantný úkon a nenariadil termín pojednávania. V reakcii na sťažnosť z 18. marca 2005 adresovanú predsedovi okresnému súdu tento uznal prietľahy v súdnom konaní.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietľahov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, bolo v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod č. k. 12 C 610/94, porušené.

2. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 200.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto rozhodnutia.

3. Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy súdneho konania.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval 18. augusta 2005 a pretože nezistil dôvody na jej odmietnutie, prijal ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľa a okresný súd, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie, a okresný súd taktiež vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Sťažovateľ a ani okresný súd netrvali na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie.

Okresný súd k sťažnosti uviedol nasledovné:

„Žalobca, Miestne združenie majiteľov lesov a pasienok, Pozemkové spoločenstvo T., podal žalobu na tunajšom súde 10. 8. 1994.

Po zaplattení súdneho poplatku a zabezpečení prípravy pojednávania podľa § 114 O. s. p., súd uznesením č. k. 12 C 610/94-20 zo dňa 24. 8. 1995 konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Košice – okolie č. k. 11 C 390/94.

Rozsudok Okresného súdu Košice – okolie č. k. 11 C 390/94 zo dňa 13. 5. 2003 nadobudol právoplatnosť 18. 7. 2003.

Okresný súd Košice – okolie doručil tunajšiemu súdu spis sp. zn. 11 C 390/94 až 4. 4. 2005.

Vo veci je vytýčený termín pojednávania na 11. 11. 2005.

Keďže od právoplatného skončenia veci na Okresnom súde Košice – okolie (18. 7. 2003) uplynuli 2 roky a tunajší súd vo veci nepokračoval, mám za to, že sťažnosť je dôvodná.“.

Zo spisu ústavný súd zistil obdobné skutočnosti ako uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, s tým, že okrem dvoch výziev na predloženie súdneho spisu z Okresného súdu Košice – okolie v roku 2004 a 2005 neurobil okresný súd žiaden procesný úkon.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu“ (I. ÚS 10/98) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorého výsledkom je nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci. Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03).

Ako z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 610/94 vyplynulo, v danom prípade ide o takýto prípad. Po podaní návrhu s'ťažovateľa na začatie konania 10. augusta 2004 o zaplatenie 161 000 Sk s príslušenstvom okresný súd po výzve na zaplatenie súdneho poplatku a jeho následnom zaplatení 24. augusta 1995 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 11 C 390/94 na Okresnom súde Košice – okolie (pôvodne Okresnom súde Košice – vidiek) o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Toto konanie bolo právoplatne skončené 18. júla 2003. Od toho času okresný súd vo veci nekonal (s výnimkou zaslania dvoch výziev na zaslanie spisu Okresnému súde Košice - okolie) a napriek opakovaným žiadostiam a urgenciám s'ťažovateľa, ktorými sa domáhal pokračovania v konaní a nariadenia pojednávania, neurobil žiaden meritórny úkon smerujúci k právoplatnému skončeniu veci, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka. K ďalšiemu postupu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94 postačovali podľa názoru ústavného súdu nahliadnutie do právoplatne skončeného spisu týkajúceho sa konania vedeného pod sp. zn. 11 C 390/94 a fotokópia právoplatného rozsudku.

Z tohto dôvodu ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 610/94 došlo k zbytočným priet'ahom v konaní v trvaní viac ako dvoch rokov a v nadväznosti na to došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 610/94 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 12 C 610/94 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie podľa § 54 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ žiadal finančné zadosťučinenie 200 000 Sk z dôvodu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty, a tým spôsobenej ujmy. Vzhľadom na okolnosti prípadu, doterajšiu dĺžku konania, v ktorom došlo k zbytočným prietáhom v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 30 000 Sk zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľa za ujmu, ktorú utrpel.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrady škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. H. K. v konaní pred ústavným súdom. Pretože ich advokátka nevyčíslila, ústavný súd rozhodol o ich priznaní v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2005